

tera, quibus dominemur. Omnia nostra ergo, si nos ipsius.

XIV. « Omnia mea, inquit, tua sunt. » Si pacificus fueris, si placheris, si de reditu fratris gaudeas, si epulæ nostræ non te contristent, si non remaneas præter domum, quamvis jam ab agro veneris, omnia mea tua sunt. Epulari autem nos oportet et gaudere, quia Christus pro impiis mortuus est, et resurrexit. Hoc est enim quod dictum est, quia « Frater tuus mortuus erat et revixit; perierat, » et inventus est¹. »

SERMO XII.

De Pharisæo et Publicano, Luc. XVIII, 10, etc.

Erutus hic sermo a Cod. Cass. cix, fol. 83 vers., ubi legitur cum nomine sancti Augustini, totum hunc beatum doctorem ita repræsentat, ut dubitandi locus non occurrat. Hinc locus ejus sit post sermonem Maurinensem cxv.

SYNOPSIS.

I. Humilitas exemplo Publicani commendatur, cum damnatur exemplo Pharisæi superbia. II. Iterum exemplo Chananæ exaltatur humilitas.

I. Modo ex Evangelio audivimus, fratres charissimi, duorum hominum personas; humilis et inflati, humilis et superbi; confitentis et confiteri nolentis; accusantis se

¹ Luc. xv, 32.

et justificantis se; curari volentis et curam renuentis. « Duo homines, inquit, ascenderunt in templum, ut » orarent, unus Publicanus, et alter Pharisæus¹. » Pharisæus autem tumidus, superbus et inflatus, non humiliato corpore, non inclinata cervice, sed erecta facie, et tumente pectore, sic ait, non oravit, sed improperavit: « Deus, gratias ago tibi, quia non sum sicut cæteri » homines, injusti, adulteri, raptores, sicut hic Publicanus. Jejunio bis in sabbato, decimas do omnium » quæcumque possideo². » O tumor cordis! O inflatio insanæ mentis! « Gratias tibi, inquit, ago, Deus, quia » non sum sicut cæteri homines. » Hoc est dicere Deo: Gratias tibi ago, quia nihil tibi peccavi; non habeo quod mihi ignoscas; sanus sum, non est quod dimittas. Magna confidentia; magna audacia temeritatis, fratres, istius Pharisæi, et ut verius dicam, magna dementia. Deo dicit: « Non sum sicut cæteri homines, qui omnium corda novit; medice dicit: Nihil mihi dolet, qui putredinem cordis videt. Confitere, Pharisæe miser, peccata (1), ut possis curari; nam cum abscondis vulnera peccatorum, amplius habes secari. Dum se excusat, alios accusat; dicendo se innocentem, alios in reatum adduxit. O insanus furor! O punienda et damnauda superbia! Deus paratus est ignoscere, et reus festinat indulgentiam recusare. Medicus vulnerato medelam sanitatis affert, et vulneratus (2), peccator superbus, quales et nunc multos videmus, putredinem vulnerum abscondit (3). Publicanus vero humilis hominem se peccatorem esse cognoscens, sic orabat dicens: « Deus, propitius esto mihi peccatori³. »

¹ Luc. xviii, 10. — ² Ibid. 11, 12. — ³ Ibid. 13.

(1) Cod. male peccator. — (2) Vide August. Serm. cxxxvii, num. 5, et cccli, num. 1. — (3) Cod. male abscondent.

Sic mundari, sic justificari in Publicano humilitas meruit dicendo: «Deus, propitius esto mihi peccatori.» Nam superbia in Pharisæo de templo damnata descendit, et humilitas in Publicano ante Dei oculos approbata ascendit. Meliora inventa sunt peccata cum humilitate, quam innocentia cum superbia. Ecce gratis peccata donat Deus, et datis decimis jactabat se miser Pharisæus. Dicebat enim: «Gratias tibi ago, quia non sum sicut cæteri homines.» Hæc dicendo, omne peccatum recusabat, cum grandem sarcinam ferret, et omnes qui in mundo erant, accusaret (1). O homo, quid te jactas, quasi solus misericordiam facias? Quid te putas proprium habere, cum ipse sis potestatis alienæ? Operaris quidem, benefacis, et noli deficere; sed cum humilitate, ut operum tuorum possis mercedem recipere.

II. Nam illa Chananæa, sanctissimi fratres, cum venerandi apices Evangeliorum legerentur, audivimus, humiliando se meruit beneficium; prostrata in terra, apprehendit pedes Jesu, et dixit: «Domine, auxiliare mihi.» Dixit ad eum Jesus: Non est bonum tollere panem filiorum et mittere canibus (1). Illa, hoc audito convicio, non ægre accepit, aut dixit: Noli me facere canem, aut si tibi non placet beneficium dare, injuriam tamen noli irrogare. Illa hoc non dixit, sed humilians se, ait: «Ita, Domine (2).» Quid est ita, Domine? Domine, verum dicis; agnosco me canem, et si vis, agnosco et quod sum et quod es. Ego enim sum misera, tu plenus es misericordia. Canem me quidem agnosco, quia lapides unctos osculando lingebam (2), sed quia te cognosco verum

¹ Matth. xv, 25, 26. — ² Ibid. 27.

(1) Vide August. tract. vii in Joan. num. 19. — (2) Id. serm. lxxvii, num. 10 et 11.

Deum, non a te debeo exire jejuna. Quos tu filios appellas, ego dominos agnosco. Et ideo, quia non sum digna cum illis recumbere, saltem permitte me micæ de eorum mensa colligere, quia et «Canes edunt de micis quæ cadunt de mensa dominorum suorum (1).» Et Dominus qui beneficium differebat quod daturus erat, ita ut Discipuli dicerent: «Dimitte illam, quia clamat post nos (2),» humilitatem mulieris, et fidem quam ipse præsciens (1) erat, pro nobis ad imitandum in medium publicabat. Respondit et dixit ei: «O mulier, magna est fides tua (3).» Dudum canis, modo mulier (2); dudum Chananæa, modo fidelissima; quid miramur? Credidit et mutata est in meliora. «O mulier, inquit, magna est fides tua.» Propter hunc sermonem, «Fiat tibi sicut tu vis (4).» Et sanata est filia ejus ex illa hora. Ecce quantum valuit in Chananæa humilitas, vel quantum justitiæ fructus in Publicano contulit confessio peccatorum; quia «Omnis qui se exaltat, humiliabitur, et qui se humiliat, exaltabitur (5).» Quia «Superbis Deus resistit, humilibus autem dat (6) gloriam (3).»

¹ Matth. xv, 27. — ² Ibid. 23. — ³ Ibid. 28. — ⁴ Ibid. — ⁵ Id. xxiii, 12. — ⁶ I Petr. v, 5.

(1) Cod. male præsciens. — (2) Vide August. de octo Dulcitii quæst. n. 9. — (3) Forte gratiam.

SERMO XIII.

De Verbis Evangelii secundum Lucam : *Egressus Jesus perambulabat Jericho, et ecce vir, cui nomen Zacchæus, et hic erat princeps Publicanorum, etc., Luc. XIX, 1, etc.*

Nil vetat quin sancto Augustino tribuatur hic sermo, qui eruitur ex Bibl. Laur. Plut. XVIII, Cod. XXIII, fol. 242. Locus ejus post sermonem præcedentem.

SYNOPSIS.

I. Zacchæus Jesum videre quærit. II. Ascendit in arborem. III. A Christo videtur, et jubetur descendere. IV. Susceptorem suum suscipit, frustra murmurantibus aliis. V. Zacchæi conversi verba. VI. A Christo veniam obtinet.

I. BEATUS Evangelista proxime cum divitis inhumani vitam describit et finem, humano nos (1) movit et mœstificavit affectu, sed hodie Zacchæi divitis humanitatem fidemque referendo cœleste nos extulit et removit ad gaudium. « Et ingressus, inquit, Jesus perambulabat Jericho¹. » Quare perambulabat, et non, ambulabat? Perambulabat Christus? Populum quem Moyses inducit in viam, Jesus ad quietem promissæ mansionis adducit.

¹ Luc. XIX, 1.

(1) Cod. *humanos*.

« Perambulabat Jericho; » Jericho civitas ipsa est, quam Jesus Nave septem tubarum clangore subvertit. Sed quia Christus venit salvare quod perierat, ingreditur in Jericho, ut quod lex terræ vociferatione dejecit, Jesus clamore piæ prædicationis attollat. « Ecce vir nomine Zacchæus, et » hic erat princeps Publicanorum, et ipse dives¹. » Jericho Zacchæus Publicanorum princeps in civitate perditâ, perditâ (1) operis egisse scribitur principatum; ex (2) loco, persona, facto, reatus multitudo monstratur, ut ex magnitudine criminis, remittentis luceat magnitudo. Et ecce vir nomine Zacchæus, et hic erat princeps Publicanorum et ipse dives, et quærebat Jesum » videre. » Qui Christum videre quærit, cœlum, unde Christus, non terram, de qua aurum est (3), intuetur. Dives ergo, qui sursum respicit, non portat divitias, sed proculcat; nec incurvatur divitiis, sed levatur; atque agit divitias ad largitatis obsequium, non agitur divitiis ad avaritiæ servitutem. Divitiarum servus, non dominus est avarus; misericors tot servos probatur (4) habere, quot nummos. « Et quærebat Jesum videre, et non poterat » præ turba, quia statura pusillus erat². » Satis hic animo magnus erat, qui pusillus videbatur in corpore; nam mente tangebatur cœlos, qui corpore homines non æquabat. Nemo ergo de brevitate corporis, cui addere nil potest, curet, sed ut fide emineat, hoc procuret.

II. « Et præcurrens, ascendit in arborem³; » quibus putas iste gradibus altissimæ arboris pervenit ad ramos? Iste calcavit terram, superascendit aurum, transcendit avaritiam, et totam divitiarum supergressus est molem, ut

¹ Luc. XIX, 1. — ² Ibid. 3. — ³ Ibid. 4.

(1) Cod. *male perditis*. — (2) *Id. et.* — (3) *Id. male terra... induetur*; et deinde *poterat* pro *portat* quod per conjecturam posuimus. — (4) *Id. procul.* — (5) *Id. ait.* — (6) *Id. probat.*

prosiliens in arborem veniæ, misericordiæ penderet in fructu, et de specula confessionis indulgentiæ cerneret largitorem. « Ascendit in arborem sycomorum¹, » ut unde Adam texerat nuditatem corporis, Zacchæus inde valeret abluere avaritiæ foeditatem. « Ascendit in arborem » sycomorum, ut videret Jesum quia inde erat transiturus⁴. » Vere transiturus, quia Christus per terrenas vias et humanos labores non mansurus venerat, sed venerat transiturus.

III. « Cum autem Jesus venisset ad locum, respiciens » vidit eum²; » quasi si illuc Christus non vertisset oculos, non videret, qui (1) Nathanaël, cum absens esset, sub eadem arbore longe vidit; sed vidit eum ad veniam, respexit ad gratiam, intendit ad vitam, contemplatus est ad salutem. Deus quem videt non ignorans, agnoscere cupit, sed ut sciens, ad gloriam vult videre. « Vidit eum, et ait: » Zacchæe, festinans descende, quia hodie in domo tua » oportet me manere³. » Si bene ascenderat, quare ei dicitur, Descende? Superius dixit: « Præcurrens ascendit arborem; » præcurrebat servus Dominum, et ante Zacchæus ascenderat arborem, quam crucem dominator ascenderet; hinc est quod ei dicitur: « Festinans descende; » quasi festinans descende ante Dominum de mystica arbore, ut, post crucem dominicæ passionis ascendas. « Nisi quis (2), inquit, tulerit crucem suam, et secutus » me fuerit⁴; » non dixit: Præcesserit me. Descende ergo ut deponas ante me (3) fraudis onera, pondera cupiditatis, usurarum moles, magisterium Publicani, exactionis crudelissimæ principatum, et (apprehendas in te) (4)

¹ Luc. XIX, 4. — ² Ibid. — ³ Ibid. 5. — ⁴ Ibid. — ⁵ Matth. X, 38.

(1) Cod. male *quia*. — (2) In cod. *deest quis*. — (3) *Deest me* in cod. — (4) Hæc ponuntur per conjecturam. Cod. enim habet sine sensu: *expensis inter*.

paupertatis stolam, discipulatum misericordiæ, pietatis usum, patientiæ disciplinam, studia virtutum, scientiam divinitatis, tolerantiam passionum, philosophiam mortis, atque ita vitalis ligni ardua jam perfectus ascendas. « Descende quia hodie in domo tua oportet me manere¹. » Petrus cum dixisset Domino: « Non lavabis » pedes meos²; » respondit Dominus: « Sine modo, sic » oportet³; » et modo dicit: « Oportet me manere in » domo tua. » Oportet, quia cujus domum non intraverit Christus, ille ad divinam non perveniet (1) passionem, et cujus hic ad mensam non sederit Christus, ille cœlestem non accumbet (2) ad mensam.

IV. Et descendens suscepit susceptorem suum, qui pastorem suum pascit, qui reus iudicem suffragio humanitatis inclinatur, qui cibi et potus scœnore (3) debitorem suum sibi facit, et acquirit auctorem; et sic fit ut quæstum non perdat Publicanus iste, sed mutet. « Et » cum viderent omnes, inquit, murmurabant quod ad » hominem peccatorem divertisset⁴. » Qui est (4) sine peccato et sine (labe), ipse sibi veniam negat, qui Deum cur ad peccatores (venerit) (5), quærit. Non peccata, sed hominem tunc requirit; ut peccatum quod est (opus hominis puniat, et hominem), quod est opus suum (6), non amittat. Audi Prophetam dicentem: « Averte faciem » tuam a peccatis meis⁵, » hoc est, ab operibus meis. De se autem: « Opera manuum tuarum ne despicias⁶. » Judex

¹ Luc. XIX, 5. — ² Joan. XIII, 8. — ³ Ibid. — ⁴ Ibid. 7. — ⁵ Psal. I, 2. — ⁶ Id. CXXXVII, 8.

(1) Cod. male *præveniet*. — (2) Id. *accumbit*; et deinde bis *quia*, pro *qui*. — (3) Id. *scœnore*. — (4) Id. *et qui*. — (5) Hæc vox *venerit* non reperitur in cod. Addita est per conjecturam. Idem dicendum de voce *labe*, quæ videtur deesse. — (6) Hæc per conjecturam restituuntur. Cod. habet: *et peccatum quod est opus suum quod est non amittat*. Patet sensus, sed verba deficiunt.

cum vult ignoscere, hominem respicit, non culpam; pater, cum misereri vult, affectus filii cogitat, non delictum: sic in homine Deus sui memor est operis, ut obliviscatur operis humani. Tu ergo, quid reprehendis, quid murmuras? Cur ad peccatorem divertit Christus? Viam salutis, exemplum veniæ, misericordiæ spem, de tali ingressu cape, et cave ne hoc tibi sit tantum (1) blasphemandi materia, quod tibi totius occasio est salutis. Quo medicus, nisi ad ægrum? « Non est, inquit, opus sanis medicus, » sed male habentibus¹. » Ubi anhelus pastor, nisi post ovem perditam? Quando rex hostibus se immiscit, nisi cum vult liberare captivum? Et qui pretiosam perdidit margaritam, loca squalida non dedignatur intrare, et eam in stercora ipsa perquirere non obhorrescit. Et in quo preces post filium non sedat (2) mater? Et arguitur Deus qui creavit hominem ad imaginem et similitudinem suam, quare hominem inter peccata quærat. Quid facies cum videris eum propter hominem ipsas Tartari tenebras penetrare?

V. Audi tamen quid peccatorem ingressus profecerit Christus: « Stans, inquit, Zacchæus². » Vides quomodo erectus est, qui jacebat? Jacemus in vitiis; jacemus oppressi; stamus, cum boni operis erigimur ad profectum. « Stans, inquit, Zacchæus, dixit: Dimidium, Domine, » bonorum meorum do pauperibus³. » Iste post mortem se credit esse victurum, qui dimidium bonorum suorum jam futuram transmittit ad vitam. Scilicet ille perfectus, qui totum quod habet, illuc ubi victurus semper est, hinc præmittit. Est iste tamen virtutis socius, consors prudentiæ, fidei particeps, qui ad Deum vel dimidium mit-

¹ Math. ix, 12. — ² Luc. xix, 8. — ³ Ibid.

(1) Cod. totius. — (2) Forte non dat.

tit; quia homo quod hic reliquerit hoc amittit. Et revera, fratres, sicut iste, se (1) ibi credit vivere qui illuc transmittit, ita ille ibi non se credit esse victurum, qui sibi illuc, quod habere debeat, nihil præparat. Nam si paupertatem ferre vix possumus temporalem, in æternum mendicus fieri quis durabit? Quis militans non ad patriam mittit quidquid bellico (2) sudore conquirit, ut adolescentiæ labores, senectus deliciis (3) compenset? et Christianus, cui militare est, quod isto vivit in sæculo, quomodo non cogitat, ut pericula terrena cœlestibus hostiis consoletur? Qualiter autem hæc facere debeat Christianus, Zacchæus ipse et verbo docuit, et monstravit exemplo: « Dimidium bonorum meorum do pauperibus, et » si (4) aliquid fraude abstuli, reddo quadruplum⁴. » Qui aliena prærogat, plus dando diripit, quam furando; nec compescit ille dolentum gemitus, sed producit. Audeo dicere: Qui de fraude Deo offert, commemorat crimina, non emendat; quia Deus in tali munere exuvias suorum pauperum, non misericordias intuetur. Sine causa Deum (5) implorat, contra quem juste alter ploraverit Deo. Dei vox est: « Si tuleris fratri tuo tunicam, ante solis occasum redde illam, ne clamet ad me, et exaudiam illum, » quia misericors sum. Ante solis occasum²; » sicut lucerna (6) furem prodit, ita sol eos qui furantur accusat.

VI. Si volumus ergo Deo offerre nostra, reddamus (7) aliena; si volumus apud Deum, quæ nostra sunt, possidere; si volumus et nos audire talia qualia Zacchæus audivit: « Et hic, inquit, filius est Abrahæ³. » Inhumane dives, cum esset filius Abrahæ, factus est gehennæ filius; iste cum esset rapinæ filius, dando sua, aliena

¹ Luc. xix, 8. — ² Exod. xxii, 26, 27. — ³ Luc. xix, 9.

(1) Cod. male si. — (2) Id. velli quod. — (3) Id. dilicio. — (4) Id. sicut. — (5) Id. Deo. — (6) Id. male lucernam. — (7) Id. male iterum ergo.

reddendo, Abrahæ adoptatur in filium (1). Ne quis tamen putet Zacchæum offerendo dimidium bonorum, perfectionis non tenuisse fastigium (2), qui et tota sua et se ipsum sic Domino dedit, ut epularum (3) honore fultus, a mensa Publicani quæsitus ad mensam dominici corporis perveniret, et fraudulentas sæculi divitias derelinquens, in paupertate Christi veras cœli divitias inveniret (4), ad quas nos pervenire concedat, qui vivit et regnat per omnia sæcula sæculorum. Amen.

SERMO XIV.

De Verbis Evangelii secundum Joannem: *Cum sublevasset ergo oculos Jesus, et vidisset quia multitudo magna venit ad eum, dixit ad Philippum, etc.* Joan. VI, 5-14.

Pulcherrimus est et doctrina plenus hic sermo, qui educitur ex Bibl. Laurent. Plut. XVII, Cod. XXXIX, fol. 138. Ad Bedæ methodum propius accedere videtur, quam ad beati Augustini dicendi genus. Prophetantem Codicis auctoritatem sancto doctori adjudicare non audemus, cujus nomen præ se fert, et doctrinæ perfectissime accomodatur. Ponatur post sermonem Maurinensem CXXV.

SYNOPSIS.

I. Oculi Domini. II. Interrogationis diversi modi et tentationis. III. Judæorum fides debilis. IV. Quinque panes, quinque sunt libri Moysis, duo autem pisces, Prophetæ et Psalmi, vel ordo regalis et sacerdotalis. V. Quid sit discumbere per quinquagenos et centenos? VI. Quid in fanum discumbere? VII. Viri simus per fortitudinem. VIII. Quid sit frangere panem et apponere? IX. Obscuras Scripturæ sententias, quæ plebis captum superant, Episcopi et Sacerdotes doceant et defendant. X. Cophinis Apostoli figurantur. XI. Sapientia carnalis Christum prophetam, non Dei Filium agnoscit.

I. QUOTIESCUMQUE Dominum legimus ex paucis panibus multas turbas hominum pavisse, non tantum est mirandum, quantum venerandum. Non est enim mirum